

Instytut Pamięci Narodowej - Lublin

<https://lublin.ipn.gov.pl/pl5/aktualnosci/55810,Upamietnienie-por-Henryka-Cybulskiego-Lublin-11-lipca-2018.html>
09.05.2024, 06:52

Upamiętnienie por. Henryka Cybulskiego - Lublin, 11 lipca 2018

**W Lublinie upamiętniono Henryka Cybulskiego - komendanta
wojskowego obrony Przebraża**

11 lipca 2018 r. przy ul. Białej w Lublinie uczciliśmy pamięć komendanta wojskowego obrony Przebraża, por. Henryka Cybulskiego ps. Harry. W honorowej asyście wojskowej kwiaty złożyli wojewoda lubelski prof. Przemysław Czarnek, przedstawiciel IPN Lublin prof. Tomasz Panfil oraz Aleksander Furtak, prezes fundacji Normalna Kultura, która zainicjowała godne uczczenie dowódcy największego ośrodka samoobrony ludności polskiej na Wołyniu.

Henryk Cybulski urodził się 1 października 1910 r. w Dermance koło Przebraża w wielodzietnej (miał dziewięcioro rodzeństwa) rodzinie chłopskiej. Był ambitny i pracowity. Odnosił sukcesy sportowe (jazda konna, strzelectwo, a przede wszystkim biegi długodystansowe). Od 1937 r. pracował jako leśniczy w nadleśnictwie Kiwerce, co dla syna rolnika było dużym awansem. Był podoficerem rezerwy. W lutym 1940 r. w ramach pierwszej deportacji ludności polskiej został zesłany w głąb Rosji Sowieckiej, skąd zbiegł w lipcu 1940 i po dwumiesięcznej pieszej wędrówce dotarł do domu. Ukrywał się, pracując dorywczo, a po wkroczeniu Niemców został ponownie zatrudniony w leśnictwie. Wraz z rodziną przez wiele miesięcy zapewniał schronienie żydowskiej uciekinierce z getta w Łucku. W maju 1943 r. objął obowiązki komendanta wojskowego Przebraża, największego ośrodka samoobrony polskiej na Wołyniu. Pod jego dowództwem Przebraże stało się schronieniem przed rzezią UPA dla 10-20 tys. Polaków. Zorganizował ewakuację zagrożonej ludności z dalszych wsi i miasteczek, rozbudował fortyfikacje wokół miejscowości i zwiększył liczebność oddziałów zbrojnych, dysponując pod koniec sierpnia 1943 r. ponad tysiącem żołnierzy. Różnymi sposobami pozyskiwał broń i amunicję (w tym dwa działka), której posiadanie było zasadniczym czynnikiem przetrwania dla ludności polskiej. Pod jego dowództwem Przebraże przetrwało 3 duże ataki UPA (5 lipca, 31 lipca, 30 sierpnia - w którym polski bastion szturmowało ok. 12 tys. ludzi). W decydujących momentach stawał na pierwszej linii obrony, wraz z Ludwikiem Malinowskim, cywilnym naczelnikiem obrony, wzmacniając morale walczących. Po wojnie kilkakrotnie więziony, m.in. na Zamku Lubelskim. Zamieszkał w Lublinie, gdzie zmarł nagle 12 marca 1971. Jego wspomnienia z okresu walk na Wołyniu były wielokrotnie wznawiane. W 2011 r. dzięki staraniom środowiska żołnierzy 27 Wołyńskiej Dywizji Piechoty AK imieniem por. Henryka Cybulskiego nazwano rondo u zbiegu ulic Mełgiewskiej i Turystyczne.

Fot. Dawid Kostecki/Lubelski Urząd Wojewódzki i Adrian Lesiakowski/IPN Lublin